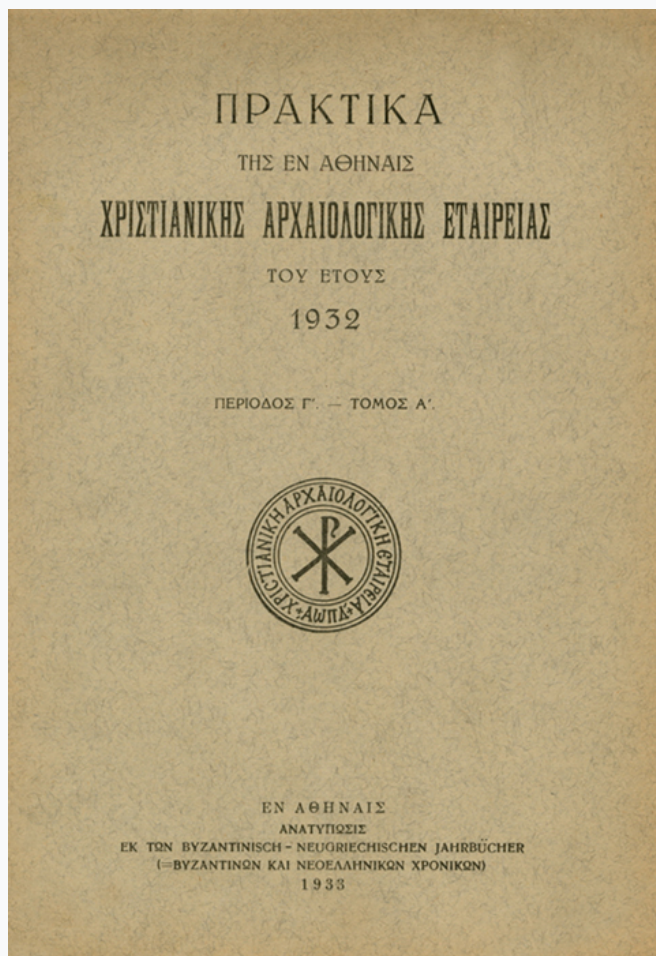

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 1 (1933)

Δελτίον ΧΑΕ 1 (1932), Περίοδος Γ'

Περί λειψάνων της βυζαντινής μουσικής σωζόμενων εν Ιταλία (Περίληψις του πρακτικογράφου της ΧΑΕ)

Κωνσταντίνος ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

doi: [10.12681/dchae.1350](https://doi.org/10.12681/dchae.1350)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. (2013). Περί λειψάνων της βυζαντινής μουσικής σωζόμενων εν Ιταλία (Περίληψις του πρακτικογράφου της ΧΑΕ). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 1, 130-131. <https://doi.org/10.12681/dchae.1350>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Περί λειψάνων της βυζαντινής μουσικής σωζόμενων
εν Ιταλία (Περίληψις του πρακτικογράφου της ΧΑΕ)

Κωνσταντίνος ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Δελτίον ΧΑΕ 1 (1932), Περίοδος Γ' • Σελ. 130-131

ΑΘΗΝΑ 1933

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ὑπὸ

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

ΠΕΡΙ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ

(Περίληψις τοῦ Πρακτικογράφου τῆς Χ. Α. Ε.).

Ὁ Καθηγητὴς τῆς μουσικῆς ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ κ. Κ. Παπαδημητρίου, ἐρευνῶν ἀπὸ ἐτῶν τὰ σωζόμενα στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας μουσικῆς ἐντὸς καὶ ἔκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὠμίλησεν ἐκ μέρους τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, περὶ τῶν λειψάνων τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς τῶν σωζομένων ἐν τῇ Δύσει, ἰδίᾳ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀναζητῶν τὴν προέλευσιν τῶν λειψάνων τούτων ὁ κ. Π. ἀνέτρεξεν εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ παρουσίασεν ἐκτέλεισιν τοῦ χριστιανικοῦ ὕμνου τοῦ εὐρεθέντος ἐν Ὁξυρύγχῳ τῆς Αἰγύπτου, ὑπὸ χορφιδίας καὶ ὀρχήστρας, πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ ὕμνοι τῶν πρώτων αἰῶνων ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν τρόπων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, καὶ ὅτι ἡ συμβολὴ τοῦ ἑβραϊκοῦ στοιχείου εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πρώτης χριστιανικῆς μελωδίας δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλη, ὅσον συνήθως πιστεύεται. Ἡ μουσικὴ αὕτη ἦτο παρομοία εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Μ. Ἀσίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Εὐρώπης, λόγῳ τῆς στενῆς ἐπαφῆς, ἣτις ὑπῆρχε μετὰξὺ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς διὰ τῶν Ἑλλήνων ἰδίᾳ ἱεραρχῶν. Ὁ κ. Π., ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν πλουσίαν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου βιβλιογραφίαν, ἔδωκεν εἰκόνα τῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἡ Γρηγοριανὴ Μουσικὴ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκ μέρους τοῦ ὀργανωτοῦ τοῦ λειτουργικοῦ ἄσματος τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας Γρηγορίου· οὗτος, πρὶν γίνεαι πάπας, εἶχε διαμείνει ἐπὶ ἑπταετίαν ἐν Κων/πόλει ὡς ἀποκρισάριος τοῦ ποντίφηκος Πελαγίου ἐν χρόνοις μεγάλης ἀκμῆς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς. Ὁ ὀμιλητὴς ἔδειξεν ἐπὶ ἀρχαίων ἀναγλύφων παραστάσεις τῶν μουσικῶν ὀργάνων, διευκρινίσας σπουδαῖα σημεῖα τῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας αὐτῶν. Ἡ ἐκτέλεισις τῆς φήμης τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ὑπὸ χορφιδίας καὶ ὀρχήστρας συνεπλήρωσε τὴν ἀναπαράστασιν. Παρακολουθῶν μετὰ ταῦτα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰσαγωγὴν ἑλληνικῶν στοιχείων εἰς τὴν Δύσιν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀλλοσιν τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀνέφερε τὰς σχετικὰς ἐργασίας

σπουδαίων συγχρόνων ἐρευνητῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἐπιμείνας ἐν τέλει ἐπὶ τῆς ἐκ παραδόσεως σφριζομένης βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν ταῖς ἑλληνικῆς ἀποικίαις τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ Μονῇ τῆς Κρυπτοφύρου.

Διὰ τὰ ἄσματα τῆς Μονῆς ταύτης προέβη εἰς λεπτομερεῖς τεχνικὰς παρατηρήσεις, καταδείξας εἰς ποῖα σημεῖα διεσώθησαν οἱ ἀρχαῖοι βυζαντινοὶ ἤχοι καὶ αἱ ἀρχαιοπρεπεῖς φράσεις. Τὴν ἐπ' αὐτῶν Ἰταλικὴν ἐπίδρασιν, ἥτις εἰς πολλὰ σημεῖα ἠλλοίωσε σημαντικῶς τὴν βυζαντινὴν φυσιογνωμίαν τοῦ μέλους, παρωμοίωσε πρὸς τὴν ἀλλοίωσιν, ἣν ὑπέστη ἡ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰταλίας, τόσον τῶν παλαιῶν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ὅσον καὶ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι κατέφυγον ἐκεῖ μάλιστα κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα.